

Про ФО для батьків

Я б хотіла схилити Вас до використання формуючого оцінювання. Переді мною складне завдання з двох причин:

- сама назва вводить в оману – дає підстави думати, що йдеться лише про оцінювання,
- багато з Вас вже давно закінчило школу і Вам складно буде повернутись думками до шкільних часів.

Для мене формуюче оцінювання – це перевірка попередніх принципів навчання, можливість дійти висновків, як людина вчиться найуспішніше, що їй допомагає і як це використовувати.

Прошу Вас пригадати собі часи, коли Ви самі вчилися.

Крок перший

Вчитель математики просить Вас знайти найменше спільне кратне таких чисел: 33 і 1211, а потім чисел 323 і 521. Каже, що треба розкласти числа на прості множники. Будемо вважати, що Ви знаєте, про що йдеться, і завдання виконуєте в поті чола. Що відчуваєте? Думаю, що більшість із Вас запитає: *Для чого ми це робимо?*

Маєте рацію, важко виконувати завдання, якщо не знати про ціль. Тому ФО вимагає, щоб учитель повідомив учням ціль уроку, і то такою мовою, яку учень зрозуміє. В наведеному прикладі цілком вчителя було доданання звичайних дробів, а побічно – знаходження спільного знаменника двох дробів. А зараз уявіть собі, що вчитель пропонує учням таку ціль: *Хочемо навчитись додавати дроби 5/33 до 4/121*. Далі пояснює, що шукаємо спільний знаменник для 33 і 121 і тому вчимося знаходити найменший спільний множник. Тоді цілком ймовірно, що Ваша фрустрація би послабилась. Висновок – подаваймо учням цілі уроку зрозумілою для них мовою.

Крок другий

Згадайте собі контрольну роботу з географії, що стосується Європи. Запитуєте вчителя, про що вона буде. І яку відповідь отримуєте? На жаль, в більшості випадків звучала вона так: *Все, що ми вивчали під час уроку*. Чи Вас це задовольнить? Ні, бо, мабуть, Ви хотіли би знати, чи контрольна робота стосуватиметься рік, міст, чи, може, корисних копалин. А про це можна отримати конкретну інформацію. У формуючому оцінюванні вчитель для кожного уроку визначає так звані «нащобузу», тобто те, **на що будемо звертати увагу**. Повірте мені, це можливо, але вимагає від учителя великої дисципліни, оскільки він зобов'язується дотримуватись домовленостей і справді буде перевіряти лише те, що обіцяв. У формуючому оцінюванні ми інформуємо учнів, що будемо оцінювати. Учень може звіритись зі списком, чи добре підготувався до тесту або чи почерпнув з уроку максимально знань. Мабуть, зараз Ви заздрите учневі, якого вчать за методом ФО, адже самі хотіли б отримувати від свого шефа конкретні інструкції стосовно призначеного для Вас завдання.

Крок третій

Учні (Ваші діти) вже знають, чого і для чого будуть вчитися, і що буде перевірятись. Але як заохотити їх до навчання? Це складне завдання для вчителя. Стільки цікавих справ є на світі, а тут кажуть шукати найменше спільне кратне якихось чисел... Нудьга! Подумайте, як би Ви заохотили дітей до цього завдання? В математиці з'являється поняття досконалого числа.

Вікіпедія: *Досконале число – це натуральне число, що є сумою всіх своїх дільників, крім самого числа (тобто менших за нього). Найменшим досконалим числом є 6, оскільки $6 = 3 + 2 + 1$.*

Вчитель може запитати учнів про наступне після 6 досконале число. (Наступним є 28 ($28 = 14 + 7 + 4 + 2 + 1$), а далі - 496, 8128, 33550336, 8589869056 і 137438691328.) Проводячи урок про розкладання числа на прості множники, можна запитати учнів, чи номер їхньої квартири є досконалим числом? Таке запитання (яке в ФО називається ключовим) має шанси зацікавити учнів. Можна також шукати в інших місцях досконалі числа і при нагоді вчитися розкладанню на множники. А далі можна перейти до пошуку... найменшого спільного кратного, а потім – до додавання дробів.

Крок четвертий

Припустимо, що вчитель вже нас зацікавив, поставивши вдале ключове питання. Однак, як тут витримати цілі 45 хвилин уроку? Може, досконалі числа є цікавими, але розкладання на множники? Значно менше... Чи повинні ми далі тільки вирішувати завдання, і то ще не контактуючи з іншими? Отож ні! У формуючому оцінюванні велику роль відіграють запитання, як вчителів до учнів, так і навпаки. Важливо, щоб учень мав час задуматись над відповіддю, щоб обговорив відповідь з однокласником, щоб не почувався, що його зараз же викличуть відповідати на оцінку. Вчитель, який використовує ФО, стежить, щоби всі учні були залучені до перебігу уроку і щоб учні допомагали одне одному і вчилися одне в одного.

Ви нам тут якісь казки розповідаєте! До школи треба ходити і треба вчитися, за наших часів ми вчилися і було добре! Не так вже й усім було добре. Згадайте собі, як Ви тремтіли перед уроком математики чи історії. Деяких навіть постійно болів живіт перед тими уроками. *Ох, може так і було, але ми навчилися і вирости порядним громадянами, а зараз...*

А чи не хотіли б Ви вчитися без болю в животі, із зацікавленням і не тільки перед контрольною роботою, а й на багато років життя? Багато людей в цілому світі замислюються – як краще та ефективніше навчатися. Використовують не лише дослідження ефектів навчання, але й дослідження над мозком людини, яка навчається. Результати перетворюють на практичні поради і використовують, наприклад, у... формуючому оцінюванні.

Крок п'ятий

Про що Ви питаєте своїх дітей, коли вони приходять зі школи? Про що питали у Вас батьки? – *Що отримає?*

Ох, не любили Ви того запитання, особливо тоді, коли не було чим похвалитися. А відразу після Вашої відповіді звучало наступне: *Хіба не могло бути більше?* Танець школи довкола балів. Вчителі часто говорять, що погані бали мотивують учня до навчання. Згадайте собі, чи любили Ви предмет, з якого отримували погані оцінки?

Ковальський, у тебе завжди тільки 3! Мотивує, правда? Але чому тільки 3, що я зробив неправильно, як має бути правильно, чи немає нічого доброго в моїй роботі?

Бали не дають учневі жодної інформації, окрім того, яке він займає місце в рейтингу досягнень класу. Формуюче оцінювання пропонує розширити поняття «оцінювання» на поняття «оцінювання, яке допомагає вчитися». Вчитель замість балу передає учневі інформацію: що він зробив добре, що погано, як повинен виправити свою роботу і що повинен зробити в майбутньому. Так вчитель використовує роботу учня для вдосконалення його процесу навчання. Такий зворотний зв'язок можуть використовувати також батьки, щоб допомогти дитині в її навчанні. Отож батьки, замість того, щоб питати дитину про бали, повинні запитати: *Чого ти сьогодні навчився?*

Запитайте також свою дитину, для чого вона ходить до школи. Побачите, як вона здивується. Може, скаже, що для того, аби вчитися. Тоді запитайте, чого вона навчилась за останній тиждень. Не буду передбачати її відповіді. Але ж Ваша дитина проводить в школі більшість свого часу, добре було б, щоб вона це робила ефективно, не кажучи вже про те, щоб її у школі цінували, а не критикували. Чи було таке, що Ваша дитина хворіла тиждень і була з Вами вдома. Чи ви вчили її тоді? Мабуть, Ви зауважили, що не корпіли з дитиною над уроками по 7 годин на день, а їй вдалося наздогнати матеріал. Так, на жаль, діти витрачають багато часу в школі. Щоправда, тоді вони розвиваються в соціальному плані і це треба цінувати, але визнайте, що час уроків в школі слід краще використовувати. Часом мені здається, що в школі учень підлягає виключно процесові оцінювання, а не навчання. Просіть вчителя, щоб давав Вашій дитині зворотну інформацію. Не вимагайте оцінок, бо тому, хто навчається, вони не приносять жодної користі.

Крок шостий

В школі немає співпраці. Як говорить професор Януш Чапінський – якщо вона є, то у формі примусовій, як навантаження. Чи Ви пригадуєте зі свого дитинства роботу в групах (окрім уроків фізкультури) або роботу за методом проектів. Якщо так, то Ви щасливчик. Учень в школі на уроках є самотнім, сам виконує задані вчителем завдання і його оцінюють індивідуально.

Немає жодної підстави для того, щоб під час процесу навчання учень працював сам. Спільна дискусія, пошук рішень, формулювання відповідей парами дає учням відчуття безпеки, можливість вчитися одне від одного і умінь здобувати навички співпраці, яка є дуже важливою в дорослому житті. Підтримуйте вчителя своїх дітей, який використовує метод проектів, часто використовує роботу в парах, вчить взаємного оцінювання і дбає про те, щоб учні вміли співпрацювати.

Крок сьомий

Може, колись Ви чули про себе або зараз про свою дитину, що вона лінива і невідповідальна. Жодна дитина не народжується такою і потім здебільшого такою не є. Як вона може бути відповідальною, коли позбавлена свободи волі! Повинна ходити до школи, повинна вивчати те, що є в програмі, повинна здавати іспити і т.д. Але в школі є місце для навчання відповідальності. У формуючому оцінюванні вчитель дбає, щоб учні проводили самооцінювання, навчає їх цього вміння. А плодами є те, що учні беруть на себе відповідальність за свій процес навчання. В житті їм це дуже згодиться.

Крок восьмий

Чи Ви думаєте, що школа Вашої дитини добре співпрацює з батьками? Як виглядає ця співпраця, а якої Ви очікуєте? Ви приходите на батьківські збори, отримуєте картку з балами своєї дитини і прохання сконтактуватися з окремими вчителями. Класний керівник нарікає на дітей: вони агресивні, не вчаться так, як треба тощо. Часом класний керівник планує екскурсію, збирає внески для батьківського комітету і на тому кінець «співпраці». Вчитель, який застосовує формуюче оцінювання, прагне до справжньої співпраці з батьками. Інформує їх про поступ дитини, дає поради, як з нею працювати, планує розвиток учня разом з його батьками. Такому вчителю треба повірити і допомогти.

Данута Стерна, elmo